

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Aleg. 142 Sprawozdanie

Komisji szkolnej w sprawie utworzenia we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych.

Wysoki Sejmie!

Myśl utworzenia zakładu dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej może święcić ówierówiekowy jubileusz swego istnienia. Od chwili, kiedy autonomiczna reprezentacja powiatu stanisławowskiego sprawę tę poruszyła, minęło z okładem lat trzydzieści. Od tej chwili sprawa nie schodzi z porządku dziennego i jest przedmiotem, wprawdzie bardzo powolnego, ale prawdopodobnie bardzo gruntownego i ścisłego badania ze strony różnych władz i urzędów krajowych i państwowych. Zastanawiał się nad nią kilkakrotnie Wydział krajowy i c. k. Rada szkolna. Jest przedmiotem rozpatrywań i zarządzeń Ministerstwa oświaty. Rzecznicy wypowiadają swe opinie. Senaty obu uniwersytetów krajowych przedkładają obszernie memoryały. Zbory izraelickie różnych miast i miasteczek galicyjskich przyrzekają poparcie finansowe dla podjętej myśli. Wreszcie na podstawie tych długoletnich studyów i całego materiału zebranych aktów przedkłada Wydział krajowy w roku 1896 swe wnioski Sejmowi krajowemu.

W dniu 5. lutego 1897 uchwała Wysoki Sejm następujące rezolucyje:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, względnie Radę szkolną krajową, aby przy seminaryum nauczycielskiem we Lwowie udzielanie nauki religii mojżeszowej urządziła w ten sposób, iżby kandydaci na nauczycieli religii mojżeszowej bez uszczerbku ogólnego wykształcenia, w obranym przez siebie specjalnym zawodzie należycie wykształcić się mogli.

2. Sejm wyraża życzenie, ażeby w razie, gdyby fundusz krajowy miał się przyczynić do kosztów zaprowadzenia i utrzymania nauki religii mojżeszowej, zastrzeżonym został należyty wpływ dla Reprezentacyi krajowej na mianowanie profesorów i sposób nauki.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania ze wszystkimi znaczniejszymi Zborami izraelickich gmin wyznaniowych w kraju i starał się je nakłonić do utworzenia pewnej liczby stypendyów, przyznaczonych wyłącznie dla uczni izraelitów, zapisanych do lwowskiego seminaryum nauczycielskiego, względnie na mającą się rozpocząć naukę religii mojżeszowej.

Zdawało się, że tą uchwałą ta ważna, długo się przeciągająca, a gruntownie badana sprawa ostatecznie załatwioną zostanie. Nadzieje te jednak i tym razem zawiodły. Pismem z dnia 28. stycznia 1890 do L. 30.638 oświadczył Minister wyznań i oświaty, „że organiczne przyłączenie projektowanej fachowej nauki do seminaryum

nauczycielskiego nie jest możliwe ze względu na cel nauki seminaryum nauczycielskiego, określony statutem organizacyjnym". Zdaniem p. Ministra wyznań i oświaty należy wytworzyć prywatny zakład dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej, z którego mogliby korzystać uczniowie seminaryum nauczycielskiego. Powołaną do tego byłaby przedewszystkiem gmina wyznaniowa izraelska we Lwowie. Czwartą część kosztów utrzymania takiego zakładu gotów ponieść Skarb państwa.

Przyrzeczenie subwencji i oznaczenie jej wysokości ze strony Rządu, posunęło całą sprawę znacznie naprzód.

Powiadomiona o powyższem piśmie gmina wyznaniowa izraelska we Lwowie, oświadczyła gotowość powołania do życia już w najbliższym czasie zakładu dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej i utrzymania go własnym staraniem.

Przełożęństwo zboru izraelskiego we Lwowie przedłożyło Wydziałowi krajowemu plan utworzenia takiego zakładu i kosztą jego utrzymania. Zakład będzie instytucją lwowskiej gminy wyznaniowej izraelskiej. Przełożęństwo zboru izraelskiego uchwała statut i ustanawia kuratoryę. Językiem wykładowym będzie język polski. Nauka jest trzyletnia — tygodniowo po 12 godzin. Koszta ogólne, już ze stypendyami na kwotę 1.440 koron, wynoszą 8.000 koron rocznie.

Na pokrycie tych kosztów uiszczać będzie zbór izraelski we Lwowie 4.000 koron, Rząd obiecaną czwartą część ogólnych kosztów, t. j. 2.000 koron, zaś o pokrycie resztującej kwoty 2.000 koron uprasza przełożęństwo zboru Wydział krajowy. Żądaniu temu uczynił Wydział krajowy zadość i przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski.

Zdaje się, że obecnie nie będzie już żadnych przeszkód wstrzymujących otwarcie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej jeszcze w roku szkolnym 1901/2. Będzie to w pierwszej linii zasługą lwowskiego zboru izraelskiego, który z uznania godną obywatelską ofiarnością i gorliwością sprawą tą się zajął, czyniąc zadość ogólnie odczutej potrzebie kraju.

Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy

1. Przyjąć niniejsze sprawozdanie do wiadomości.
2. Upoważnić Wydział krajowy do wstawienia do preliminarza funduszu szkolnego krajowego począwszy od roku 1902 corocznie kwotę 2.000 koron tytułem subwencji dla utrzymywanego przez zbór izraelski we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych.
3. Wstawić do budżetu funduszu szkolnego krajowego na rok 1901 kwotę 666 koron, tytułem subwencji dla powyższego zakładu na wypadek powołania go do życia z początkiem roku szkolnego 1901/2.

Przewodniczący:

Czartoryski w. r.

Sprawozdawca:

Albin Rayski w. r.